

Bệnh mụn giộp (Herpes)

Hay còn gọi là mụn giộp sinh dục, giộp miệng (cold sore), siêu vi đơn cấp gây mụn giộp, HSV

Mụn giộp là bệnh STI phổ biến, do siêu vi đơn cấp gây mụn giộp (HSV) gây ra và có thể lây truyền khi da tiếp xúc với nhau trong lúc quan hệ tình dục.

TÓM TẮT THÔNG TIN THỰC TẾ

- Bệnh mụn giộp sinh dục là một trong những bệnh nhiễm trùng lây truyền qua đường tình dục phổ biến nhất.
- Nhiều người không có triệu chứng.
- Thường làm xét nghiệm bằng cách phết lấy mẫu ở chỗ lở loét hoặc ngứa
- Có phương pháp điều trị để kiểm soát các triệu chứng mụn giộp

Đây là bệnh gì? (What is this?)

Siêu vi đơn cấp gây mụn giộp (HSV) có thể xâm nhập cơ thể thông qua những chỗ bị đứt (cắt) nhỏ xíu ở bộ phận sinh dục, miệng và môi hoặc hậu môn.

HSV-1 và HSV-2

Có hai loại siêu vi mụn giộp - HSV-1 và HSV-2. Cả hai loại này có thể gây ra mụn giộp sinh dục nhưng dẫn đến hậu quả khác nhau.

HSV-1 thường gây ra mụn giộp miệng nhưng cũng có thể gây ra mụn giộp sinh dục:

- Bệnh nhiễm HSV-1 sinh dục thường xảy ra nhất khi người nào đó bị siêu vi mụn giộp (có thể có hoặc không có triệu chứng) quan hệ tình dục bằng miệng với người nào đó trước kia chưa bao giờ tiếp xúc với siêu vi này. Phồng da, lở loét hay mụn giộp có thể xuất hiện ở miệng, bộ phận sinh dục hoặc hậu môn.
- Lần đầu tiên bị nhiễm HSV-1 có thể gây đau đớn cho một số người; khi bị tái phát thường ít đau hơn.
- Một số người bị nhiễm siêu vi HSV-1 có thể lây truyền siêu vi này ngay cả khi họ không bị giộp miệng (gọi là bài tiết siêu vi không triệu chứng).
- Những người bị nhiễm mụn giộp sinh dục HSV-1 có thể không cần điều trị chống siêu vi sau lần đầu tiên bị bệnh và ít có nguy cơ truyền bệnh cho bạn tình.

HSV-2 gây ra mụn giộp sinh dục:

- Bệnh nhiễm mụn giộp sinh dục HSV-2 xảy ra khi người nào đó bị siêu vi này (có thể có hoặc không có triệu chứng) thực hiện quan hệ tình dục bằng miệng, âm đạo hay hậu môn với người nào đó trước kia chưa bao giờ tiếp xúc với siêu vi này. Phồng da, lở loét hay mụn giộp có thể xuất hiện ở miệng, bộ phận sinh dục hoặc hậu môn.
- Lần đầu tiên bị nhiễm HSV-2 có thể gây đau đớn cho một số người; khi bị tái phát thường ít đau hơn.
- Nhiều người bị nhiễm siêu vi HSV-2 có thể lây truyền siêu vi này khi họ không bị mụn giộp hay tổn thương ở bộ phận sinh dục (gọi là bài tiết siêu vi không triệu chứng).
- Những người bị nhiễm mụn giộp sinh dục (HSV-2) có thể cần điều trị chống siêu vi và có nguy cơ truyền siêu vi cho bạn tình của mình.
- Lần đầu bị nhiễm HSV-2 ở miệng ít xảy ra và hầu như không tái phát ở những người khoẻ mạnh.

Quý vị lây bệnh này như thế nào? (How do you get it?)

Bệnh mụn giộp lây truyền qua tiếp xúc da khi quan hệ tình dục bằng đường âm đạo, miệng hay hậu môn. Bệnh này cũng có thể lây truyền trong khi hôn, liếm hậu môn và chà xát bộ phận sinh dục.

Bệnh mụn giộp dễ lây lan nhất khi có các triệu chứng như giộp miệng hoặc mụn phồng hay giộp ở bộ phận sinh dục, nhưng cũng có thể lây truyền khi không có triệu chứng hoặc triệu chứng nhẹ như ngứa hay đau râm ran.

Các triệu chứng như thế nào? (What are the symptoms?)

Nhiều người không có triệu chứng khi nhiễm bệnh lần đầu hay tái phát.

Tuy nhiên, đối với một số người, lần đầu tiên nhiễm bệnh có thể gây:

- mụn phồng, giộp hay lở loét rất đau
- đau và sưng ở bộ phận sinh dục khiến cho việc đi tiểu khó khăn
- các triệu chứng giống cúm
- vết nứt nhỏ ở da (ngứa hoặc không ngứa)
- đỏ hay phát ban

Phần lớn bệnh tái phát không gây ra triệu chứng, hoặc chỉ hơi ngứa, khó chịu hay đau râm ran. Đối với một số người, bệnh tái phát có thể gây mụn phồng, giộp hay lở loét nhỏ khu trú tại bộ phận sinh dục, miệng, đùi hay hậu môn.

Quý vị xét nghiệm bệnh này thế nào? (How do you test for it?)

Phết lấy mẫu ở chỗ lở loét hay ngứa. Xét nghiệm này cũng có thể cho biết siêu vi này là HSV-1 hay HSV-2.

Một số dịch vụ y tế cung cấp việc thử máu xem có HSV không, tuy nhiên phương pháp này không đáng tin cậy đối với những người không có triệu chứng.

Điều trị bệnh thế nào? (How is it treated?)

Bệnh mụn giộp không chữa được, nhưng có thể điều trị để giảm triệu chứng và ngăn ngừa bệnh tái phát.

Thuốc chống siêu vi rất hiệu quả và rất an toàn, ngay cả khi dùng trong thời gian dài:

Bệnh bị lần đầu được điều trị trong 10 ngày tối đa để giảm tình trạng nghiêm trọng và thời gian bị triệu chứng.

Bệnh tái phát có thể được điều trị bằng các đợt liệu pháp ngắn chỉ một ngày theo giai đoạn, bắt đầu ngay vào lúc xuất hiện những triệu chứng ban đầu.

Bệnh tái phát thường xuyên có thể được ngăn chặn bằng cách uống thuốc liên tục mỗi ngày. Liệu pháp ức chế cũng có lợi điểm là giảm được sự lây truyền cho bạn tình.

Những người bị mụn giộp thường thay đổi giữa các liệu pháp theo giai đoạn và ức chế tùy theo nhu cầu và hoàn cảnh của họ.

Nếu không điều trị thì có biến chứng gì không? (Are there any complications if not treated?)

Bệnh mụn giộp ở trẻ sơ sinh (Herpes in newborn babies)

Cả HSV-1 và HSV-2 đều có thể gây nhiễm trùng nghiêm trọng ở trẻ sơ sinh. Bệnh mụn giộp ở trẻ sơ sinh (bệnh mụn giộp ảnh hưởng đến trẻ sơ sinh) là căn bệnh nhiễm trùng ít gặp nhưng nghiêm trọng, khi siêu vi mụn giộp được truyền sang cho em bé trong lúc sinh.

Nguy cơ lây truyền cho trẻ sơ sinh cao nhất khi người phụ nữ (hay người có thai) bị bệnh mụn giộp lần đầu trong vòng 3 tháng cuối cùng của thai kỳ. Trong những trường hợp như vậy, nên sinh mổ.

Phụ nữ (hay người có thai) bị bệnh mụn giộp tái phát ít có nguy cơ truyền bệnh cho trẻ sơ sinh. Chỉ nên cân nhắc sinh mổ nếu thấy lở loét HSV rõ rệt vào lúc sinh.

Trong thời gian có thai, để giảm nguy cơ bị nhiễm bệnh:

- bạn tình bị giộp miệng không nên quan hệ tình dục bằng miệng với bạn tình đang mang thai, trừ khi biết chắc người bạn tình đang mang thai đã bị nhiễm HSV-1.
- bạn tình bị bệnh mụn giộp sinh dục nên cân nhắc sử dụng liệu pháp ức chế chống siêu vi, bao cao su hay màng chắn và chất bôi trơn tốt trong thời kỳ mang thai của bạn tình nếu họ có nguy cơ bị nhiễm bệnh.
- Phụ nữ mang thai bị bệnh mụn giộp tái phát có thể chọn sử dụng liệu pháp ức chế trong mấy tuần cuối cùng của thai kỳ, nhằm ngăn chặn tái phát và do đó tránh được sinh mổ. Điều này đã được cho thấy vừa an toàn vừa hiệu quả.

Có thể tái phát sau khi điều trị không? (Is it likely to come back after treatment?)

Bệnh mụn giộp không chữa được, nhưng có thể điều trị để giảm triệu chứng và ngăn ngừa bệnh tái phát.

Bệnh mụn giộp có thể tái phát do:

- căng thẳng hoặc ốm đau bình thường
- hành kinh
- quan hệ tình dục
- hệ miễn dịch kém (ví dụ trong thời kỳ điều trị ung thư)

Làm thế nào để tôi có thể tự bảo vệ bản thân? (How can I protect myself?)

Cách tốt nhất để bảo vệ bản thân là tránh tiếp xúc bằng miệng hay âm đạo với bạn tình đang có các triệu chứng của bệnh mụn giộp, như giộp miệng hay phỏng, giộp sinh dục.

Sử dụng bao cao su thường xuyên bởi vì bệnh mụn giộp có thể xuất hiện trên da mà không hề gây ra triệu chứng và có thể lây truyền từ người không có mụn giộp.

Sử dụng chất bôi trơn bằng silicone để tránh tổn thương da.

Nếu quý vị bị bệnh mụn giộp, hãy nói chuyện với bác sĩ về liệu pháp ức chế - biện pháp này sẽ làm giảm 50% nguy cơ lây truyền bệnh.

Tôi có thể đến đâu để được giúp đỡ? (Where can I get help?)

- Đến gặp dịch vụ sức khỏe tình dục gần nhà quý vị
- Đến gặp bác sĩ gia đình
- Đến trung tâm y tế cộng đồng gần nhà quý vị

Tìm các dịch vụ sức khỏe tình dục tại **StaySTIFree** (staystifree.org.au)

TUYÊN BỐ MIỄN TRỪ TRÁCH NHIỆM (DISCLAIMER)

Tờ thông tin này chỉ cung cấp các thông tin chung về sức khỏe tình dục và không nhằm mục đích thay thế nhu cầu tham khảo ý kiến bác sĩ.

Nếu có điều gì lo ngại về sức khỏe của mình, quý vị nên gặp bác sĩ để hỏi ý kiến.

Nếu cần được chăm sóc khẩn cấp, quý vị nên đến Khoa Cấp cứu gần nhất hoặc gọi 000.